

Jeg tror, at det er fejl. Jeg tror, at man meget godt kan sige, at de førstnævnte Klasser ere glade og tilfredse, men jeg tror ogsaa man kan sige, at den 3die Klasse er tilfreds ved at se denne Sag løst. Jeg tænker paa alle dem, der, selv om de staa uden for Tiendeydernes og Tiendenydernes Kreds, dog have den Opfattelse af den Ordning, vi have nu, og som vi have haft i mange hundrede Aar, at den er i Bund og Grund uretfærdig, og at den derfor af Retfærdighedshensyn i højeste Grad trænger til at afløses. Jeg tror derfor, at de ogsaa ville være glade og tilfredse ved at se den afløst. Og saa er der en fjerde Klasse, det er dem, der stille sig saaledes, at de sige: Vi ville aldeles ikke have noget med denne Sag at gøre, det koster Penge af Statskassen; vi have en Part i Statskassen, og den ville vi lukke til for, vi ville ingen Ting give. Det er dem, for hvem det hele stiller sig som en Gave. Imidlertid, selv det ærede 4de Medlem for 2den Kreds hører ikke fuldt ud til denne Klasse, thi det ærede Medlem vil dog være villig til at bidrage noget — hvor meget har det ærede Medlem ikke udtalt sig om. Det ærede Medlem mente, at, naar man krævede Statsgaranti, havde man ikke Lov til at tage Hensyn til Tiendeejerne, ikke Lov til at tage Hensyn til, at de kunne faa deres Obligationer udbragt til en god Pris. Jeg tror, at det ærede Medlem ogsaa der har Uret. Naar man vilde give Tiendeejerne Erstatning i kontante Penge, kunde de selvfølgelig ikke forlange andet og mere, men naar man tvinger Tiendeejerne til at modtage Obligationer, er det ikke uberettiget, at man tillige tager det Hensyn at stille disse Obligationers Værdi saaledes, at man kan være temmelig forvisset om, at deres Værdi virkelig er 25 Gange den nuværende aarlige Indtægt. Det ærede Medlem var jo ret langt inde paa denne Betragtning, at det ikke var Tiendeydernes, der led Tabet, men kun de allerførste Tiendeydere. Det er jo en Opfattelse, som saa ofte er bleven gjort gældende. Jeg tror ikke, at den er rigtig. Først og fremmest vil det jo være meget vanskeligt at lede de første Tiendeydere ud, og dernæst vilde man være nødt til at gaa igennem en hel Række historiske Forhold, hvorledes Besiddelsesforholdene i de forskellige Landsdele til de forskellige Tider have været, for saa vidt det tiendeydende Hartkorn angaar. Og endelig er der en Ting, som man efter min Mening

slet ikke maa glemme, og som for mig staaer som noget af det væsentligste i hele dette Spørgsmaal. Det er det, at, selv om man vilde acceptere den Betragtning, at man ikke kunde udfinde de enkelte Ejere, som havde lidt Uret derved, at Byrderne vare blevne lagte paa de enkelte bestemte Ejendomme, saa maa man, hvor det drejer sig om en saadan Byrde, der er lagt særlig paa en hel enkelt Stand, tage Standen og Standens Personer under eet som Helhed. Men saa er det dog sikkert ganske ubestrideligt, at ligesom Tienden for 370 Aar siden blev lagt paa Bondestanden alene, saaledes har det gennem alle disse Aar været Bondestanden og den alene, som har udredt denne Byrde. Selvfølgelig vil det i en Sag, som strækker sig over 370 Aar, og hvor der har været skaltet og valt i den Grad, ogsaa fra Statsmagts Side, som Tilfældet har været med Tienderne, neppe være muligt fuldt ud at komme til Bunden, saa at man lige paa en Prik kan udregne, hvor stort et Beløb, der burde erstattes; thi kunde man det, maatte det selvfølgelig være det Beløb, der skulde erstattes, og det vilde rimeligvis være meget større end det, der nu forlanges. Men netop fordi man ikke kan i det enkelte paavise, hvorledes Forholdet er, saa forekommer det mig at, det er en meget rimelig og moderat Vej, man her er gaaet, derved, at man i Stedet for at opfylde et Kray, som for øvrigt lyder fra flere Sider af Landet — at Staten skulde paatage sig det hele — kun kræver et Bidrag af Statskassen af ca. $\frac{1}{4}$ af Beløbet.

Jeg beklager meget, at jeg har misforstaaet det ærede Medlems Hjertelag i Gaar. Den Gang det ærede Medlem begyndte at tale om dette Lovforslag, forstod jeg ham unægtelig saaledes, at han følte en stærk Trang til at yde ogsaa Landbrugsministeren Ros. Jeg ser nu i Dag, at det ikke har været det ærede Medlems Mening at ville sige ham en Behagelighed, men tværtimod at ville sige ham en Ubehagelighed. Imidlertid det komme vi vel over. Derimod har det i høj Grad undret mig at høre det ærede Medlem i Dag udtale som sin Mening, at, naar det drejede sig om en Sag som denne, vilde det være berettiget at gaa et eller andet Tidsrum frem i Tiden, f. Eks. 55 $\frac{1}{2}$ Aar, og regne ud, hvor meget det hele vilde blive til den Tid med Rente og Rentes Rente og saa sige: det er det Beløb, det drejer sig om, det koster ikke 31 Millioner, men 279 Millioner, hvorimod det ærede Medlem